

10.12.2014

Ympäristöjohtaja

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto
PL 25
00023 Valtioneuvosto

Lausunto oikeusministeriön mietinnöstä 51 / 2014: Luonnonsuojelu- ja ympäristörikossäännösten tarkistaminen

HEL 2014-013098 T 11 00 01

OM 3/41/2014

Helsingin kaupungin ympäristökeskus kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmän työstä.

Törkeä luonnonsuojelurikos

Helsingin kaupungin ympäristökeskus pitää hyvänä asiana, että rikoslain 48 lukuun lisätään uusi törkeää luonnonsuojelurikosta koskeva rangaistussäännös. Lakiehdotuksen perusteluissa asiaa on käsitelty monipuolisesti, ja ankaroitamisperusteet ovat asianmukaisia.

Rikosnimikkeen muuttaminen

Työryhmän saamassa luovutuskirjeessä mainitaan työryhmän yhdeksi tavoitteeksi muuttaa rikoslain 48 luvussa mainittuja nykyisiä rikosnimikkeitä ympäristön turmeleminen, törkeä ympäristön turmeleminen ja tuottamuksellinen ympäristön turmeleminen siten, että nimikkeet vastaisivat paremmin rikosten luonnetta vaarantamisrikoksina. Työryhmä on kuitenkin päätenyt ratkaisuun, jossa nimikkeitä ei muuteta. Perusteluina esitetään mm., että vaaran aiheuttaminen sisältyy jo nykyisin rikoksen tunnusmerkistöön. Lisäksi todetaan, että vaarantamisen näyttäminen toteen saattaa olla hankalampaa kuin vahingon aiheuttamisen. Nämä tekijät eivät kuitenkaan voi olla perusteluita, sillä jos jo vaaran aiheuttaminen on rangaistavaa, asia täytyy joka tapauksessa selvittää tutkinnassa. Valvontaviranomaisen näkökulmasta vaarantamissanan sisältävät nimikkeet ovat havainnollisempia, sillä nimike saattaa ohjata sekä viranomaisten että muiden tahojen toimintaa ymmärtämään, että jo vaarantaminen aiheuttaa riskejä ympäristölle.

Luovutuskirjeessä todetaan, että "rikosnimikkeen tulisi ytimekkäästi kuvata ja yksilöidä kysymyksessä oleva rikos". Lisäksi sanotaan, että "jos rikoksen nimike viittaisi pelkästään vaarantamiseen, ei nimike

10.12.2014

kuitenkaan vastaisi tilanteita, joissa rikoksella on aiheutettu vahinkoa”. Toisaalta nimike ympäristön vaarantaminen saattaa johtaa ajatukset vaarantamiseen varsinaisen, jo tapahtuneen pilaantumisen sijasta. Eri nimikkeiden suhteen tilanne on se, että kumpikaan nimike (ympäristön turmeleminen tai ympäristön vaarantaminen) ei täysin kuvaa lain sisältöä. Tällaisessa tilanteessa on kuitenkin parempi käyttää pedagogisesti oikeaan ohjaavaa nimikettä.

Vaarantamiskäsitteen sisältävät nimikkeet ovat myös yhteneviä muualla laissa olevien nimikkeiden kanssa, kuten liikenteen vaarantaminen ja törkeä liikenteen vaarantaminen.

Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen mukaan nimikkeet ympäristön turmeleminen, törkeä ympäristön turmeleminen ja tuottamuksellinen ympäristön turmeleminen tulisi muuttaa muotoon ympäristön vaarantaminen, törkeä ympäristön vaarantaminen ja tuottamuksellinen ympäristön vaarantaminen tai neutraalisti muotoon ympäristörikos, törkeä ympäristörikos ja tuottamuksellinen ympäristörikos.

Ankaroittamisperusteen kumoaminen

Mietinnön mukaan rikoslain 48 luvun 2 säännöksestä kumotaan ankaroittamisperuste, joka koskee toimimista vastoin viranomaisen määräystä tai kieltoa. Lain perusteluissa tosin kumoamisen sanotaan olevan teknisluontoinen, ja todetaan asian sisältyvän merkittäviltä osin toiseen uuteen ankaroittamisperusteeseen, joka koskee rikoksen tekemistä erityisen suunnitelmallisesti. Valvontaviranomaisen kannalta kumoaminen voi olla pulmallista. Viranomaisen työssä tulee toistuvasti vastaan tilanteita, joissa toiminnanharjoittajalle annetaan useita suullisia ja / tai kirjallisia huomauksia tai toimintaa koskevia lupapäätöksiä määräyksineen, mutta toiminnanharjoittaja ei silti muuta toimintaansa kehotusten mukaiseksi. Tällainen jatkuva määräysten vastaisesti toimiminen ei voi johtua tietämättömyydestä (jota muutoinkaan ei saisi ammattimaisessa toiminnanharjoittamisessa olla) tai huolimattomuudesta, vaan kyse on tahallisuudesta. Tähän saakka tällainen toiminta on ollut ankaroittamisperuste, joka on selkeästi mainittu laissa. Uuden lain perusteluissa sanotaan, että toimimista vastoin viranomaisen määräyksiä tai kieltoa voitaisiin usein pitää erityisen suunnitelmallisena. Valvontaviranomaisen näkökulmasta määräyksiä ja kieltoa vastaan toimiminen on kuitenkin aina ongelmallista, ja osoittaa toiminnanharjoittajan piittaamattomuutta. Tämän vuoksi asian merkitys ankaroittamisperusteena tulisi selvästi tuoda esiin. Uudessa lakiesityksessä asiaa käsitellään lain perusteluissa, mutta siitä ei ole mainintaa itse lakitekstissä. Koska asiaa ei selkeästi mainita, on mahdollista, että asian merkitys lain

10.12.2014

Ympäristöjohtaja

tulkinnassa käytännössä vähenee ajan kuluessa. Mietinnön tarkoituksena on ollut lisätä uuden lakitekstin täsmällisyyttä, mutta tässä asiassa lain ilmaisussa on menty yleisempään suuntaan.

Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen mukaan uuteen lakitekstiin tulee sisällyttää maininta, joka selventää, että toimiminen vastoin viranomaisten määräystä tai kieltoa on edelleen ankaroittamisperuste.

Lisätiedot

Hanna Seitapuro, vs. ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 32062
hanna.seitapuro(a)hel.fi

Ympäristöjohtaja

Pekka Kansanen
ympäristöjohtaja

Päivi Kippo-Edlund
ympäristönsuojelupäällikkö